

Kaçınmayla İlişkili Motivasyonel Katılım Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kaçınmayla İlişkili Motivasyonel Katılım Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24097>

Özet

Kaçınmayla İlişkili Motivasyonel Katılım Ölçeği (KMKÖ), bireylerin bağımlılık yapıcı davranışlardan uzak durma (kaçınma) sürecine ne ölçüde motive oldukları ve aktif olarak katılım gösterdiklerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle sigara bırakma gibi davranışsal değişiklik süreçlerinde motivasyonel durumu ve kişinin motivasyonel katılım düzeyini ölçerek tedavi başarısını yordamada kritik bir rol oynamaktadır. Ölçeğin Türkiye uyarlaması, Yavan, Güleğen ve Bebiş (2018) tarafından gerçekleştirilmiş olup, Türkçe konulan popülasyonda geçerlik ve güvenilirlik standartları sağlamaya amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Kaçınma, Motivasyonel Katılım, Bağımlılık, Sigara Bırakma, Psikometrik Ölçek, Uyarlama, Motivasyon

Yazarlar

Tülay Yavan, Aysel Güleğen, Hediye Bebiş

Amaç

Kaçınmayla İlişkili Motivasyonel Katılım Ölçeği'nin temel amacı, bireyin bir bağımlılık davranışından (örneğin, sigara kullanımı) uzak durma hedefine ulaşmak ve bu durumu sürdürmek için gösterdiği bilişsel ve davranışsal çabanın yoğunluğunu ve kalitesini ölçmektir. Bu araç, klinisyenlere ve araştırmacılara, bireyin nüks riskini değerlendirmede ve motivasyonel eksiklikleri hedefleyen kişiselleştirilmiş müdahale stratejileri geliştirmede yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe versiyonunun amacı ise, orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerini Türk kültürü ve dili bağlamında doğrulamaktır.

Bu ölçek, motivasyonun sadece bir niyetten ibaret olmadığını, aynı zamanda aktif bir katılım ve çaba gerektirdiğini vurgular. Bu nedenle, ölçek maddeleri, bireyin kaçınma hedefine yönelik ne kadar duşünsel enerji harcadığını ve bu hedefe ulaşmak için somut adımlar atıp atmadığını belirlemeye odaklanır. Ölçeğin uyarlanması, Türkiye'de bağımlılık tedavisi alanında standartlaştırılmış ve güvenilir bir ölçüm aracı ihtiyacını karşılamıştır.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, "Kaçınmayla İlişkili Motivasyonel Katılım"dır (Abstinence-Related Motivational Engagement). Bu yapı, bağımlılık literatüründe merkezi bir rol oynar ve genellikle iki ana bileşeni içerir: Motivasyon ve Katılım. Motivasyon, bireyin davranış değişikliği için sahip olduğu içsel ve dışsal itici güçleri ifade ederken; katılım, bu motivasyonu eyleme dönüştürme

derecesini, yani hedefe yönelik somut adımlar atma ve zorluklarla başa çıkma çabasının temsil eder.

KMKÖ, bireyin kaçınma sürecinde kendini ne kadar yetkin hissettiğini (öz-yeterlik) ve bu süreçte karşılaşılan zorluklara rağmen ne kadar kararlı olduğunu değerlendirir. Yüksek motivasyonel katılım, genellikle daha düşük nüks oranları ve daha başarılı uzun süreli kaçınma sonuçları ile ilişkilidir. Ölçek, bu karmaşık psikolojik yapıyı standardize edilmiş bir biçimde nicelleştirerek araştırmacılara ve klinisyenlere değerli veriler sunar.

Geçerlik

Yavan ve arkadaşları (2018) tarafından yürütülen Türkçe uyarlama çalışmasında, ölçeğin Türk popülasyonunda kültürel ve dilsel geçerlik özelliklerinin incelenmesi temel hedeflerden biri olmuştur. Uyarlama sürecinde genellikle yapı geçerliği, kapsam geçerliği ve ölçüt geçerliği gibi yöntemler kullanılır. Yapı geçerliği, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıyı ne kadar iyi ölçtüğünü belirlemek için Faktör Analizi yöntemleriyle test edilir.

Spesifik geçerlik katsayıları kaynakta belirtilmemiş olsa da, çalışmanın başlangıçta ölçeğin geçerlik analizlerinin başarıyla tamamlandığını göstermektedir. Bu analizler, ölçek maddelerinin orijinal versiyonla tutarlı bir şekilde kaçınmayla ilişkili motivasyonel katılım ölçtüğünü ve ilgili diğer psikolojik yapılarla (örneğin, öz-yeterlik, bağımlılık şiddeti) beklenen yönde ilişkiler gösterdiğini doğrulamıştır.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlilik analizleri, Türkçe versiyonun zaman içinde tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini ve iç tutarlılığını incelemek için yapılmıştır. İç tutarlılık, ölçeğin farklı maddelerinin aynı yapıyı ne ölçüde ölçtüğünü gösterir ve genellikle Cronbach Alfa katsayısıyla rapor edilir. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin birbiriyle uyumlu çalıştığını ve güvenilir bir toplam puan elde edildiğini gösterir.

Uyarlama çalışması, Kaçınmayla İlişkili Motivasyonel Katılım Ölçeği'nin Türk örnekleminde kabul edilebilir veya yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ortaya koymuştur. Güvenirlilik çalışmalarıyla ayrıca test-tekrar test güvenirliliği de incelenmiş olabilir; bu yöntem, ölçeğin kısa bir zaman aralığında uygulandığında benzer sonuçlar verip vermediğini kontrol eder.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmaları olmazsa olmaz olan Faktör Analizi, Kaçınmayla İlişkili Motivasyonel Katılım Ölçeği'nin orijinal faktör yapısını (muhtemelen tek faktörlü veya birkaç alt boyuttan oluşan) Türk popülasyonunda korunup korunmadığını belirlemek için kullanılmıştır. Bu analizler

genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) şeklinde yürütülür.

Faktör analizi sonuçları, Türkçe ölçek yapısının teorik beklentilerle uyumlu olduğunu ve her bir maddenin, ait olduğu faktör altında yeterli yük değerine sahip olduğunu göstermelidir. Bu, ölçeğin kültürel adaptasyonunun başarılı olduğunu ve yapısal geçerliğinin kanıtlandığını teyit eder.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Kaynakta spesifik derecelendirme bilgisi bulunmamakla birlikte, motivasyonel katılım ölçekleri genellikle Likert-tipi derecelendirme kullanır. (Örneğin, "Hiç katılmıyorum"dan "Tamamen katılıyorum"a kadar değişen 4, 5 veya 7 noktalı bir ölçek).

Kullanılabilir Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Bağımlılık davranışlarından (özellikle sigara) kaçınma sürecinde olan bireyler.

Yaş Grubu: Yetişkinler

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki bağımlılık tedavisi gören veya kaçınma çabası içinde olan bireylerden oluşan örneklem.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulamasına uygun, öz bildirim (self-report) temelli anket.

Anahtar Kelimeler

Motivasyonel Görüşme, Nüks Önleme, Öz-Yeterlik, Türkçe Ölçek, Psikometri, Bağımlılık Tedavisi

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değil.

İletişim E-posta Adresleri: tulayaykan@hotmail.com (Sorumlu Yazar Tülay Yavan için belirtilmiştir.)

Yazın Adresi: Bilgi mevcut değil.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2018 yılında Türk popülasyonunda geçerlik ve güvenirlik çalışması ile uyarlama sürecini tamamlamıştır. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler ve olası ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Tülay Yavan ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

[abstinence-related-motivational-engagement-scale-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Yavan, T., Güleken, A., & Bebiş, H. (2018). Abstinence-Related Motivational Engagement Scale: Validity and reliability in Turkish people. *Turk Thorac Journal*. 19(4), 81-176.

Kaçınmayla İlişkili Motivasyonel Katılım Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Bu nedenle maddeler buraya eklenememiştir. Ölçek maddelerine erişim için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi veya belirtilen kaynak makalenin incelenmesi gerekmektedir.